ANDST AVISEN

Mandag d. 2. november 2026 | 23. årg. | 983 | Uge 45

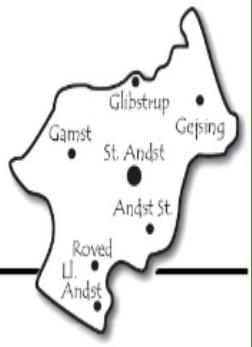

Om demokrati!

Af Viggo Kaspersen.

Har vi stadig demokrati i Danmark?

Tirsdag, d. 20. okt. bød 3 af vore lokale politikere ind med deres syn på demokratiet, og hvorfor de var gået ind i arbejdet.

Alle tre havde fået det samme oplæg fra menighedsrådet, men det blev 3 meget forskellige fortællinger der kom ud af det.

Her kommer, hvad der blev sagt.

Stine Rodahl Lassen startede:

Demokrati og engagement – hvad kræver det egentlig af os?

Hvad er demokrati egentlig for en størrelse, og hvad med engagement? Og er engagement forudsætningen for demokratiet? Hvad kræver det af os som samfund og som individer?

Jeg har tænkt meget over, hvordan jeg skulle begynde at fortælle om det her til aften. Jeg kunne sagtens fortælle en masse om demokrati, hvor det kommer fra, hvorfor vi har det, og hvorfor jeg mener, det er godt. Men det fanger ikke rigtigt ånden i demokratiet, og hvordan det kommer til udtryk.

Jeg har derfor valgt, at jeg vil fortælle jer lidt om, hvorfor jeg selv har været aktiv i politik, og hvad der til sidst har fået mig til at stille op – at stille mig selv til rådighed, som Helle så fint formulerede det, da hun spurgte, om jeg ville komme og tale i aften.

Når folk førhen har spurgt mig, hvorfor jeg har valgt at stille op, har jeg uden større betænkning svaret, at *'det er bare sådan, jeg er. Sådan har jeg altid været'* – og når folk prikkede lidt mere: *'Det er jeg opdraget til.'*

Mit fundament:

Det er heller ikke forkert. Jeg er selv vokset op i en lille landsby, og begge mine forældre har været engagerede i alt fra selv at være frivillige til at være medlemmer af bestyrelser for foreninger, dagtilbud og senere skoler, samt hvad der svarer til vores lokalråd og borgerforening. Det var ikke noget, der blev italesat som en pligt, men alligevel var det aldrig et spørgsmål.

Da jeg blev lidt ældre, spurgte jeg min far hvorfor. Svaret var altid det samme, for min far havde sit eget mantra, eller måske nærmere et samfundsbud: *'Evner forpligter.'*

Jeg forstod ikke helt, hvad der lå i det dengang. Men i hvert fald kunne jeg da se, at en af min fars særlige evner var at holde sig orienteret. Han holdt flere aviser og læste troligt tekst-tv flere gange dagligt. Det var noget, han havde arvet fra min farfar, som jeg aldrig tror har misset en eneste nyhedsudsendelse – hverken på DR eller TV 2.

JULE-KON-CERT

Som tidligere annonceret er der julekoncert i kirken med Vocal Line den 9. december kl. 19.30.

Du kan stadig nå at få fat i en billet - måske som adventsgave. Men skynd dig - over halvdelen af billetterne er allerede væk.

Billetsalg her:
https://andstkirke.safeticket.dk/event/120380/Julekoncert_med_Vocal_Line

KØB NU!

Selv til familiemiddage, hvor vi alle var samlet, rejste han sig og gik ind på sit lille kontor. Min far – og senere også jeg – gik ofte med. Derinde lærte jeg, at *'det kunne jo være, de sagde noget, de andre ikke gjorde'* (en sætning, familien i øvrigt drillede min farfar med) havde en sandhed i sig.

For det handlede ikke bare om at være oplyst, men om at forstå nuancerne og perspektiverne i nyheden. Det kunne vi bagefter bruge lang tid på at sidde og snakke om.

Når jeg ser tilbage, var det derinde på min farfars kontor, jeg for første gang lærte demokrati og politik at kende.

Derfor er det også nemt for mig at sige, at *'det er jeg opdraget til'*. Det er derfor, jeg tidligt engagerede mig i elevråd, og at jeg i gymnasiealderen allerede var politisk aktiv og med til at etablere en VU-afdeling i Ringkøbing-Skjern Kommune, hvor jeg kommer fra. Og jeg tog glædeligt del i den kommunale debat, når der var valg.

Men jeg har også to søstre – de er ikke aktive. Så opvæksten gør det ikke alene. Der må være noget andet.

Når erfaringerne møder den politiske debat

Jeg hører, som de fleste her ved, ikke længere til i Venstre. Det at finde ud af, hvor jeg hørte 'hjemme' politisk, er ikke noget, der for mig er sket over natten.

Men det var, som om mine erfaringer efterhånden skubbede til, hvordan jeg så på den politiske debat.

Jeg har været privilegeret i mit forholdsvis unge liv – i den forstand, at jeg allerede har en bred erfaring med mig fra vores velfærdssamfund. Jeg har arbejdet i hjemmeplejen i min gymnasietid, og jeg er senere uddannet pædagog, blevet mor og har siddet i diverse forældrebestyrelser og endelig også taget en kandidatuddannelse inden for pædagogik.

Så jeg kender 'systemet' som bruger, medarbejder, men også som den, der analyserer logikkerne bag de love, der sættes i værk.

Alligevel har jeg oplevet, at de politiske debatter gradvist har syntes at ramme mere og mere ved siden af.

For jo – vi kan godt diskutere, om der skal flere varme hænder til, om der skal effektiviseres i forvaltningen, eller som vi gør det, når vi drøfter folkeskolen: Hvem har ansvaret? Er det forældrene, lærerne, rammerne eller noget tredje?

Og vi kan også godt lave aftaler og nye love om den enkelte sag, som de den anden dag gjorde, da de lavede nye regler for magtanvendelse i skolen.

Men hvad har den lovgivning egentlig af betydning for, hvordan en hjemmehjælper træder ind i den ældres hjem? Hvordan pædagogen giver omsorg til det lille barn? Eller hvordan læreren formår at se sine elever og skabe en levende og rig undervisning for dem?

Jeg tror ikke, det ændrer noget.

Jeg siger ikke, at økonomi og faglighed ikke har betydning. Eller at vi ikke skal handle.

Men måske har vi glemt noget, jeg lærte på min farfars kontor.

For derinde var en enkelt sag eller en krise – og holdningen til den – ikke noget statisk. Den kunne anskues fra flere vinkler. Jeg kunne med mine perspektiver skubbe til min far og farfars forståelse og holdning, og de kunne skubbe til min.

Der var med andre ord en åbenhed over for perspektiver og et oprigtigt ønske om at forstå ikke blot noget, men nogen, til bunds.

En sådan tilgang til den politiske debat tror jeg personligt kunne gavne.

Men måske burde vi samtidig stoppe op og stille et spørgsmål, vi med tiden har glemt:

Hvad er det, vi vil opnå? Hvad vil vi gerne med vores samfund? Hvorfor vil vi det? Hvordan ønsker vi, at vores børn, unge, familier, syge og ældre skal have det?

Hvor kommer engagementet fra?

På min farfars kontor fyldte hans og min fars opvækst tydeligt i deres engagement og følelse af forpligtelse – og ikke mindst et ansvar over for samfundets udvikling.

Min farfar blev født før Anden Verdenskrig. Fred var ikke givet, og velfærdsstaten var endnu ikke på plads. Det var trange tider, og der var aktive diskussioner om, hvilket Danmark vi ønskede, og hvordan det skulle skabes.

Mine forældre kom til 10-15 år efter krigen og voksede op med idealerne om velfærdsstaten, men i en tid, hvor civilsamfundet fortsat bar et stort ansvar.

Hvor truslen fra den kolde krig var allestedsværende. De var unge i en tid med ungdomsoprør og blev voksne i 'fattigfirserne'.

Begge generationer voksede op i en tid, hvor debatten om vores samfund, og hvad vi ville med det, fyldte meget. Hvor mennesker kæmpede for rettigheder og muligheder, som vi i dag i vid udstrækning tager for givet.

Da jeg og mine søstre kom til verden, var velfærdsstaten allerede etableret. Vi var lidt provokerende sagt 'i mål'. Det er i alt fald den fortælling, jeg selv husker at være blevet fortalt i min folkeskoletid. Vi skulle være stolte af det velfærdssamfund, vi havde bygget op.

Det fornægter jeg ikke. Men vi er nødt til at stoppe op og tænke på, hvad det gør ved vores menneskesyn, og hvad vores børn og unge vokser op i.

For jeg kan godt få den tanke, at vi siden i højere grad har været optaget af at justere og rette til. At holde det kørende.

Og i takt med, at det har været fredstid, har vi i stigende grad kigget ud mod verden – med et ønske om at kunne konkurrere på viden og uddannelse, med en stærk økonomi og så mange som muligt på arbejdsmarkedet.

Det har været et så massivt skifte, at sociologer i starten af 2010'erne har italesat, at Danmark nu, foruden at være velfærdsstat, kunne siges at være en 'konkurrencestat'.

Her peges der på, at vi har store ambitioner for børnenes læring, trivsel, faglige niveau og uddannelse. Faktisk peger manden bag begrebet 'konkurrencestaten', Ove Kaj Pedersen, på, at det nye ideal er, at børnene skal dannes til 'soldater i konkurrencestatens tjeneste'.

Økonomer støtter op og peger på, at jo mere og tidligere vi investerer i børnenes læring, jo større afkast vil det give for samfundet.

Alt handler med andre ord om, at hvert eneste barn, hvert individ, skal kunne bidrage med så meget som muligt og klare sig så godt som muligt.

Samtidig kritiserer vi – med forbehold for, at jeg her stikker hænderne i en hvepserede – individualiseringen, der ofte sidestilles med egoisme. At fællesskabet skal bøje sig for den enkelte, og ikke at den enkelte bøjer sig mod fællesskabet.

Og SELVFØLGELIG skal vi da orientere os mod det fælles.

Men når individets rolle konstant påpeges, og forskningen viser, at børnene hele tiden skal gøres klar til det næste – børnehave, skole, uddannelse, arbejdsmarked – så glemmer vi noget helt essentielt.

At barnet først og fremmest skal lære at være sig selv. Det er noget, jeg mener, er selve forudsætningen for, at de kan vokse op, og bidrage til demokratiet.

For det at navigere i fællesskabet, at sætte rammer for sig selv, at byde ind med sine holdninger og selvstændige tanker, forudsætter, at man kender sig selv.

Og at møde andre med tolerance, empati og nysgerrighed kræver det samme kendskab, men herudover også en fundamental forståelse af, at andre på samme måde som en selv, har deres eget indre liv. At de kan opleve, føle og tænke på måder, som tilsvarende skal mødes med respekt.

Den politiske tone, et manglende engagement – og et lille håb

De unge og børnene er måske nok dem, der vokser op i en tid, hvor der ikke længere er samme plads og værdsættelse af at blive til et individ.

Men det er os voksne, der bærer et ansvar – for det er vores måde at have dialogen og debatten på, der har sat rammerne for deres opvækst.

Det er os, der igen har ansvaret for at bringe dialogen, åbenheden og værdierne tilbage til de politiske debatter.

Med samme grundlæggende forståelse, som min far og farfar lærte mig – at fakta ikke kun kan anskues fra det perspektiv, der understøtter ens egen holdning.

Hvis vi ønsker, at vi igen som befolkning – særligt fra min generation og ned efter – skal engagere os i debatterne og fællesskaberne, må vi først og fremmest sørge for, at der er noget at engagere sig i.

Ikke blot en enkelt sag, en justering af en lov – men en allestedsværende og kontinuerlig debat og snak om, hvad vi gerne vil med vores samfund.

Hvis vi skulle skabe det hele igen – ville det så se sådan her ud?

Hvis vi gør det, tror jeg, vi vil se, at 'evner igen forpligter'.

Det handler nemlig ikke bare om, at vi hver især skal gøre os så dygtige som muligt.

Det handler om selve kernen i vores velfærdssamfund og demokrati, som er så særligt dansk.

At vi hver især er forpligtede til at holde os orienterede, i det omfang vi har evner til det. At vi byder ind med vores evner og overskud – i bestyrelser og foreninger – i fællesskabet.

Men vigtigst af alt, at vi byder ind med, hvad vi har på hjerte.

For med min farfars ord – så kunne det jo være, der blev sagt noget, de andre ikke fik med.

Bent Jørgensen fortsatte:

… her i udpluk

Bent voksede op på et lille landbrug, hvor hårdt arbejde var opskriften.

Her lærte Bent også noget om beslutningsprocesser.

Når man var ude i familiens bil, var der forskel på, hvor man fik lov at sidde.

Bent var den yngste og blev anbragt bag bagsædet. Selv på bagsædet, havde man ingen indflydelse, men skulle blot holde sin mund. Men den, der sad på forsædet ved siden af far, havde lov at kommentere og komme med forslag, så det var der, man skulle nå op - engang!.

Nogen går til golf, andre går til blomsterbinding, men Bent går til demokrati. Han trives i de rum, hvor man er med til at lave beslutninger. Ikke som fører af bilen, (som en graver, en skoleleder, en fodboldtræner) men ved siden af, hvor han er en form for GPS, der hjælper med at bringe i den retning, der ønskes.

Bent blev formand for Glejbjerg KFUM som 17-årig, og siden da har han siddet uafbrudt i én eller flere bestyrelser.

Grundtanken er folkestyret, som demokratisk princip:

At være liberal betyder, at beslutninger skal træffes i yderste bæredygtige led, altså så tæt på det enkelte menneske som muligt.

Det kan dog give problem, når folk derude kan finde på at træffe beslutninger, som man, når man har det store overblik, kan se er ufornuftigt for det samlede projekt.

En væsentlig ting er at højne kvaliteten i den offentlige sektor, præcis som vælgerne ønsker og forespørger. Men det kan give problemer, når der i dag centraliseres i større enheder.

Alle vil gerne bevare den lille skole i deres samfund. Her gælder det om at finde balancen, så den store faglighed og inklusionen kan fungere.

Inden for kirkeområdet er det provstiet, der forvalter økonomien, og ca. halvdelen af de indkomne penge når ud til menighedsrådene. Her i Andst har vi på det sidste fået penge til kirkegårdsomlægning, til reparation af kirkediget og adgangen til tårnet.

Man kan ikke gøre alle tilfredse, så det gælder om at bruge sin sunde fornuft.

Demokratiet er med til at sikre, at magten ikke samles hos én person eller gruppe, og det er muligt for borgerne at påvirke samfundets retning. Det giver frihed og

mulighed for at løse konflikter fredeligt. (Her kan som skræksempler nævnes Trumph, Rusland og Iran).

Demokrati er ikke perfekt, men den mindst dårlige styreform. Den er bøvlet og langsommelig, men den sikrer 5 rettigheder, som vi skal værne om (og som ikke er alle forundt):

- Folket har magten.
- Borgere vælger og fravælger deres ledere.
- Alle har samme rettigheder.
- Alle har frihed til at ytre sig (men ikke ret til at bruge den tone, der ofte høres på facebook), organisere sig og stemme.
- Beslutninger træffes efter flertallets vilje. Hvis ikke det sker, vælges der nye beslutningstagere.

Der er behov for øget demokratisk bevidsthed og ansvarlighed i befolkningen:;

Jeg er formand for den største forening i Andst, nemlig menighedsrådet. 1. januar 2026 havde vi 1.126 medlemmer ud af en befolkning på 1.439 eller 78,2%.

Det er en kæmpestor forening, og der er demokrati. Der er valg hvert fjerde år, men ved de seneste 2 valg er det lige lykkedes os med nød og næppe at samle et menighedsråd med 6 medlemmer + præsten.

Vores fokus er og skal fortsat være, at kirken er et sted, hvor dialogen kan flyde frit, og hvor man kan søge og opleve nærvær, ro og fællesskab gennem det kristne budskab. Samtidig er målsætningen en fortsat vedligeholdt kirke og kirkegård, som er et rart og fredfyldt sted at være.

Menighedsrådet rakte for et par år siden ud til lokalsamfundet. Ønsket var et sognehus, som bliver bakket op af provstiet, såfremt det kan dokumenteres, at der er opbakning fra lokalsamfundet. Men den opbakning var mildt sagt noget fesen. Hvor bliver den af?

Virkeligheden og samfundsudviklingen presses af, at vi ikke længere mødes og taler sammen, men udviklingen primært drives gennem sociale medier og borgerundersøgelser, af mennesker, der gemmer sig bag skærmen, hvor vi tidligere mødtes i forsamlingshuset.

I Bents tid havde venstre i Andst over 100 medlemmer, og der var afstemning om at blive kandidat på afstemningslisten til byrådet. Nu kan der ikke findes kandidater.

At man ikke længere mødes fysisk og stiller sig til rådighed gør, at beslutninger ikke længere ses i en sammenhæng, men opfattes som enkeltsager og derfor drives af populisme.

Bent opfordrede kraftigt til, at alle foreninger mødtes til et fællesarrangement, når der skulle holdes generalforsamling.

Niels Therkildsen afsluttede rækken:

Her kommer hovedtrækkene:

I mange år har jeg været interesseret i samfundsforhold og politik, både organisatorisk og som medlem af Vejen Byråd i 12 år.

Interessen blev helt sikkert vakt hjemme hos mine forældre, som var meget interesseret i samfundsforhold. Partipolitik var mindre i fokus, og det havde den fordel, at man lyttede fordomsfrit

til de fleste partiers synspunkter.

Når de store politiske tektoniske plader bevæger sig, påvirker det os alle. Vi bliver utrygge, måske ligefrem bange. Tidligere alliancer og fælles forståelser bliver ændret eller nedbrudt, og vi står famlende tilbage.

Hvad gør vi for igen at finde fælles fodfæste, tro på os selv og vores fællesskaber. Og hvad gør vi for at fastholde det demokratiske princip, som langt de fleste her i landet anser for at være den mindst ringe styreform.

Det demokratiske princip med én stemme til hver myndig person er historisk meget nyt og ikke en selvfølge. Det begyndte vel med nogle demokratiske begreber - for de få - i græske bystater for godt 2000 år siden.

I 1700-tallet lagdes grundlaget til demokratiet, som vi forstår det. Og endelig får vi grundloven i 1849, som ikke var mere demokratisk, end at kvinder først får stemmeret til Folketinget i 1915.

Og så har vi det meget vigtige princip, at magten er tre-delt: En lovgivende-, dømmende- og udøvende magt. I mange såkaldte demokratiske stater er de tre magtformer sammenblandet, så eksempelvis regeringen kan diktere domsafsigelser.

Demokratiet skal næres af engagement, legimitet og informationer fra en fri og uafhængig presse. I mange lande, også i Danmark, bliver en troværdig demokratisk samtale presset af populistiske partier og politikere. Deres arbejdsmetoder er ofte 3-delt:

- 1) Bliver ved med at gentage udokumenterede og falske påstande,
- 2)Anlægger retssager mod politiske modstandere og
- 3)Går til kamp mod og intimider den kritiske presse.

Det er farligt for et demokratisk samfund, især hvis vælgerne "hopper med på vognen" og giver dem politisk indflydelse.

Antallet af medlemmer i politiske partier siger meget om den poliske interesse og bevidsthed om samfundsforhold.

I 1960 havde de 5 politiske partier i Folketinget 600.000 medlemmer, i 2026 havde de 12 partier i Folketinget 105.000 medlemmer.

For at sætte det i perspektiv har Danmarks Naturfredningsforening 138.000 medlemmer.

Man kan selvfølgelig godt være interesseret i politik uden at være medlem af et parti, men faldet i partimedlemmer er tankevækkende. Hvis vælgernes interesse for politik (vi ser bort fra dem, der vælger sofaen) er et kryds hos et parti hvert 4. år, koncentreres magten om relativt få personer.

Meget få personer afgør den politiske linje og hvilke kandidater, der kommer på stemmesedlen og i hvilken rækkefølge. Det er ikke demokratisk, så både vælgere og politikere har et fælles ansvar for at gøre demokratiet levende og folkeligt i ordets bedste mening.

Og hvad kan vi så gøre for at engagere flere i det demokratiske og politiske arbejde?. Jeg har ikke et quick fix, men jeg tror politikerne - også de lokale - skal være langt mere aktive i bindeleddet mellem såkaldt almindelige borgere og de politiske beslutninger. Medlemskab af politiske partier skal gøres mere fleksibel, så vælgeren kan "nøjes" med at engagere sig i enkeltsager/enkelte politikområder. Og skolen spiller også her en helt afgørende rolle i at danne og uddanne børn og unge mennesker til demokrati, som skolens formålsparagraf også omtaler. Og den opgave skal skolerne tage helt alvorligt og konkret.

Demokratiet i Danmark har det ikke bedre end nogenlunde. Vælgere og politikere skal være deres ansvar bevidst. Og i et eller andet omfang skal vi tro på det umulige!

Niels Therkildsen.

Hvad rører sig i Andst Lokalråd lige nu?

Af Karen Elise Klit.

Der sker løbende meget i og omkring Andst Sogn, og i Andst Lokalråd arbejder vi med mange forskellige emner, der har betydning for vores område – både de store projekter og de mere lokale spørgsmål i hverdagen.

Vi mødes som udgangspunkt cirka én gang i kvartalet, hvor vi samler op på de forskellige områder og sikrer, at vi alle er opdaterede på, hvad der rører sig.

Samtidig er lokalrådet organiseret sådan, at vi dækker forskellige dele af sognet og har tovholdere på en række konkrete emner. Det betyder, at vi hurtigt kan samle de relevante personer, hvis der opstår noget, der kræver særlig opmærksomhed et bestemt sted i området.

Nogle tager sig eksempelvis af økonomien, mens andre er kontaktpersoner eller tovholdere på områder som Energipark Revsing, Krotorvet og Fælles Foreningshus.

Hertil kommer projekter i samarbejde med kommunen – blandt andet Bo i Andst.

Hvad arbejder vi med lige nu?

Der er flere større sager, som fylder i arbejdet for tiden:

* Udviklingsplaner for området: Vi arbejder med udviklingen af vores lokalområde og med, hvordan vi bedst sikrer en god retning for Andst Sogn i de kommende år.

* Energipark Revsing: Der er fortsat aktivitet omkring energiprojekterne, og de berørte lodsejere er i dialog med de VE-udviklere, der arbejder i området.

* Skovrejsning ved Gejsing: Her er VVM-undersøgelsen godkendt, og projektet er dermed nået til en ny fase.

* Biogasanlægget: Projektet nærmer sig byggefasen, og vi følger fortsat udviklingen.

* Udbygning af elnettet: Energinet arbejder også med planer for udbygning af elnettet, hvilket har betydning for vores område.

Det er store projekter, som på forskellig vis kan få betydning for vores lokalområde, og derfor er det vigtigt for os at følge med, holde os orienterede og være opmærksomme på de spørgsmål og bekymringer, der måtte opstå blandt borgerne.

Også de nære ting tæller

Lokalrådets arbejde handler dog ikke kun om de store projekter. Vi modtager løbende input fra borgere i området om blandt andet fortovsrenovering, trafiksikkerhed og andre spørgsmål, der har betydning for hverdagen lokalt.

Vi ser det som en vigtig del af vores rolle at være bindeled mellem borgerne og kommunen og at hjælpe med at bringe relevante spørgsmål videre til de rette steder.

Derudover arbejder vi i øjeblikket med noget, der måske ikke er så synligt endnu: en ny hjemmeside for området. Det glæder vi os til at kunne fortælle mere om, når vi er kommet lidt længere med arbejdet.

Har du noget på hjerte?

Andst Lokalråd er her for hele området, og vi vil meget gerne høre fra jer, hvis der er spørgsmål, idéer eller emner, som I mener, vi bør være opmærksomme på.

Et godt lokalområde skabes bedst gennem dialog, samarbejde og engagement – og ved, at vi sammen passer på det, vi har, samtidig med at vi udvikler det, der skal komme.

Vi glæder os til det fortsatte arbejde for Andst Sogn og til den dialog, vi har med jer, der bor her.

Elizabeth Wathuti plantede sit første træ som syvårig.

I dag har hendes organisation plantet 6,8 millioner træer i Kenya.

Hun er en af Afrikas fremtrædende klimastemmer og har modtaget stor international anerkendelse. Men for Elizabeth Wathuti begynder klimakampen med naturen og de forandringer, der kan mærkes i menneskers hverdag.

”Please open your hearts.” Jeg beder jer, åbn jeres hjerter.

Den unge, kenyanske klimaaktivist Elizabeth Wathuti havde fået til opgave at åbne FN’s klimatopmøde nummer 26 i Glasgow i 2021. Da hun stod der foran verdens ledere i det store konferencelokale, kunne hun have talt til deres fornuft med grafer og forkortelser. I stedet bønfaldt Elizabeth Wathuti dem om at handle på den globale klimakrise ud fra deres menneskelige medfølelse.

Talen gik viralt over store dele af verden og cementerede den unge aktivist som en af de mest fremtrædende klimastemmer på det afrikanske kontinent.

Selvom Elizabeth Wathuti måtte rejse skuffet hjem fra endnu et COP-møde uden de forpligtelser fra verdens ledere, som hun havde håbet på, har hun ikke opgivet kampen.

Den nu 31-årlige kvinde var for nyligt i Danmark for at fortælle om sit mangeårige arbejde med at engagere unge i klima og miljø i sit hjemland.

Fortsætter næste side

Men Elizabeth Wathutis historie begyndte længe før de internationale talerstole. Det hele startede, da hun plantede sit første træ som syv-årig.

Hun var dybt inspireret af den første kvindelige afrikanske nobelprisvinder Wangari Maathai, som modtog prisen i 2004 for sin ustoppelige indsats som miljøaktivist. Allerede i 1977 grundlagde Wangari Maathai The Green Belt Movement, der siden har været med til at plante over 50 millioner træer i Kenya.

Elizabeth Wathuti voksede op i det skovrige højland omkring Mount Kenya i samme del af landet, som hendes store forbillede kom fra.

”Jeg så, hvordan Wangari Maathai inspirerede kvinder til at plante træer. Hun besluttede sig for at gøre noget, så kvinder ikke skulle vandre lange afstande efter vand og brænde. Og hun stillede sig op og talte i en tid, hvor afrikanske kvinder ikke måtte tage lederskab. Hun gik hele vejen og risikerede sit liv for at sikre, at både naturen og folk havde det godt.”

Generationen, der planter træer

Da Elizabeth Wathuti få år efter vendte tilbage til det træ, hun selv havde plantet, blev hun mødt af træstubbe og fældede træstammer. Det blev hendes *point of no return*.

”Jeg var så vred og frustreret. Jeg kunne ikke forstå, hvorfor nogen, ville ødelægge så smukt et landskab. Den dag besluttede jeg mig for, at jeg ville være en del af den generation, der planter træer, genopbygger landskaber og får mennesker til at gå op i miljøet, for jeg tror på, at hvis du har en forbindelse til naturen, vil du også beskytte den.”

Hun begyndte derfor at plante træer omkring sin skole, mens hun med årene så, hvordan især kvinder og børn blev ramt af de tiltagende klimaforandringer.

Elizabeth Wathuti nåede aldrig at møde nobelprisvinderen inden hendes død, men i 2016 modtog hun i stedet Wangari Mathaais scholarship. Samme år startede hun Green Generation Initiative.

I dag har organisationen engageret over 35.000 unge og plantet over 6,8 millioner træer i Kenya. En stor del af de mange træer er frugttræer, som børn og unge selv har været med til at plante på over 700 skoler i det østafrikanske land.

Ideen er, at det giver dem en direkte tilknytning til træerne, samtidig med at avokado-, papaya- og appelsintræer giver tiltrængt mad i skoletiden, hvor mange børn særligt i tørkeperioder ellers ikke får noget at spise.

Regnvand til landmænd

I Kenya er klimaforandringerne allerede tydelige. Regnen er blevet uforudsigelig, og det viser sig både som tørke og ekstrem vandmangel i nogle perioder og oversvømmelser i andre.

Elizabeth Wathuti fokuserer derfor ikke kun på at få flere træer til at vokse. Indsatsen handler også om at sikre vand til mennesker, landbrug og de lokale virksomheder i områderne.

Green Generation Initiative arbejder sammen med landmænd og lokalsamfund om at genoprette den natur, der hjælper med at beskytte vandressourcerne. Det kan være ved at plante træer, forbedre udpint jord og lave små bassiner, der opsamler regnvand. De hjælper med at holde vandet tilbage i landskabet, og beskytter jorden mod at blive skyllet væk, når regnen falder kraftigt.

Arbejdet handler samtidig om at sikre, at landmændene får mulighed for at passe på jorden, og at alle ser en værdi i det.

Fortsætter side 10

Nye hjertestartere i Andst og Gamst

Af Anja Staal Klemmensen

Hjertegruppens formand Berit Nissen og tidligere formand Jens Johansen har udskiftet hjertestarterne ved Andst Station og ved Gamst Forsamlingshus.

De er blevet udskiftet, fordi de var over 10 år gamle. De to nye hjertestartere er finansieret af, blandt andet, overskuddet fra Hjertegruppens aktiviteter til byfesten og lokale vedligeholdelsesbidrag.

På billedet til venstre tidl. formand Jens Johansen. På billedet til højre formand Berit Nissen.

Hjerteløbere og hjertestartere skaber tryghed

For Inger og Erik fra Gamst er udskiftningen en vigtig nyhed.

Parret har nemlig en helt særlig grund til at interessere sig for de hjertestartere, der findes i lokalområdet.

De har for nylig oplevet på nærmeste hold, hvor stor betydning det har, at beredskabet fungerer.

I juni i år fik Inger pludselig hjertestop.

Erik ringede 112, og herefter blev hele kæden sat i gang. Hjælp var på vej, og Hjerteløbere blev samtidig alarmeret.

Erik oplevede det som en voldsom situation at stå i. »Som pårørende tænker man jo: Hvor skal man begynde?« fortæller han.

Men midt i det hele oplevede han også, at der hurtigt blev taget hånd om situationen.

»Det var et utroligt roligt forløb, selv om der pludselig kom mange mennesker. Alle havde det samme mål, og alle var meget professionelle.«

Tak til hele kæden

I dag er Inger kommet sig efter hjertestoppet, og både hun og Erik er dybt taknemmelige for den hjælp, de fik.

De vil gerne sende en stor tak til alle, der var en del af indsatsen den dag.

For dem blev det tydeligt, at det ikke kun er én person eller én funktion, der gør forskellen. Det er hele kæden. Fra opkaldet til 112, til Hjerteløberne og det professionelle beredskab.

»Det er utroligt, hvad der sker, når man bare ringer til ét nummer,« siger Erik.

På billedet ses fra venstre Hjertegruppens næstformand Karen Spanggaard, Inger og Erik.

Fortsætter næste side

Godt at være forberedt
Erik har tidligere været på kursus i hjerte-lunge-redning.

»Selvom min deltagelse er længe siden, tror jeg alligevel, at det gav mig noget ro at holde fast i, da situationen opstod.«

For Inger og Erik er de nye hjertestartere i Andst og Gamst mere end bare nyt udstyr. De er en vigtig del af det lokale beredskab og de ønsker at takke Hjertegruppen Andst for det løbende arbejde, der gøres, så alt er i orden og virker, som det skal.

Hjertegruppen Andst siger samtidigt stort tak til Inger og Erik for at ville dele deres personlige oplevelse.

Udlånshjertestarter
Hjertegruppen har en udlånshjertestarter til fest og andre arrangementer, hvor der samles mange mennesker. Det er et tilbud, der kan være med til at øge trygheden ved lokale begivenheder.

Er du interesseret, kan du kontakte Jens Johansen på telefon 30252444.

Støt Hjertegruppens arbejde
Du kan støtte arbejdet ved at bidrage med et vedligeholdelsesbidrag. Din støtte hjælper med at sikre, at hjertestarterne bliver vedligeholdt og løbende udskiftet, så de er klar, når der er brug for dem.

Hvis du ønsker at støtte via vedligeholdelsesbidraget, kan du indbetale via MobilePay: 64687

Husstand: 150 kr. Enlig: 75 kr.

Tusind tak for støtten til alle der bidrager
❤️

NB! Indlægget bliver bragt igen, fordi sidste halvdel blev glemt i uge 44

Valg til EWIIs repræsentantskab

I dag kan du tænde for strømmen og nettet, når du vil. Sådan skal det også være i fremtiden.

Få indflydelse på den energi, vi er fælles om at dele, og afgiv din stemme til EWIIs repræsentantskab i november 2026, hvor der skal vælges 5 medlemmer fra Vejen Kommune.

Alle med en elmåler i EWIIs område kan stemme og vil i eBoks modtage oplysninger om, hvordan og

hvornår der kan stemmes.

I perioden 2.-16. november er der åbent for at stemme på de opstillede kandidater.

11 kandidater fra Vejen Kommune stiller op til disse 5 pladser, hvoraf de 4 bor i Andst.

De lokale opstillede er:

- Benjamin Mathiasen

Gør din indflydelse gældende og vær med til at sikre Andst bliver stærkt repræsenteret i de kommende fire år.

På forhånd

Jens Steensgaard

Benjamin Mathiasen

Bent Jørgensen

Mads Langhoff

Derfor forsøger organisationen også at få myndigheder og virksomheder, der er afhængige af vandet, til at investere i indsatsen. Indtil videre har de samarbejdet med over 280.000 landmænd.

”Det er lokalsamfundene og landmændene selv, der beslutter, hvad der skal ske med deres jord. Hvis vi ikke støtter dem og investerer i dem, vil problemerne med vandforsyningen fortsætte. Naturgenopretning handler også om mennesker, og de skal være i centrum, hvis indsatsen skal skabe forandringer, der holder på lang sigt,” siger Elizabeth Wathuti.

Forandring skaber håb

Men hvordan bevarer Elizabeth Wathuti håbet, når verdens ledere igen og igen tilsyneladende stadig har svært ved at åbne deres hjerter og forlader klimatopmøderne uden at levere den handling, hun efterlyser?

Elizabeth Wathuti lægger ikke skjul på sin frustration. Det internationale politiske spil og de globale kriser påvirker også det arbejde, hun og hendes organisation udfører i Kenya. Alligevel finder hun håbet tættere på jorden i de konkrete forandringer, de skaber i lokalsamfundene.

”Man bliver let overvældet af omfanget af den klima-, natur- og vandkrise, som verden står i. Men så er det vigtigt i stedet at se på, hvad der bliver arbejdet på i de enkelte samfund, og hvordan det kan skaleres til hele kontinentet og resten af verden.”

Elizabeth Wathuti holder en kort pause og fortsætter så:

”Når jeg kigger på de liv, vi ændrer hver eneste dag, så får jeg håb. Når jeg ser på de børn, der nu får bedre mad i skolen, når jeg ser på de kvinder, der ikke længere skal vandre langt efter vand, og når jeg ser unge, der nu tør bruge deres stemme for at påvirke de politiske beslutninger. Håb opstår, når vi begynder at se ting forandre sig.”

Bring verden håb!

Næstsidste side

★	GEJST-LIG	SKÆR	TON	BØJER	APPA-RAT	STYRE-SYSTEM	BEGYN-DELSE	FURER	TALORD
SMUKKE									
RÆKKE			ANDE-LEN / SYN						
ROCK-BAND					ETAGE / LEJE				FRUGTER
SIMPEL						BÆLTE / KERNE-SYRE			
BYTE		RØDET / GRÆSK TEGN						VITAMIN / UDLØ-BERE	
PÅHIT				BIORD / KRIGS-GUD			GAMMEL / SUR		
ØJNE			RELIGION / BINDE-ORD						
FIKSE						KAMME-RAT / GRÆSK TEGN			
TALORD					NYDE-LIGE / SKILTE-TEKST				
ÅRLIGT			GRØR						

ORDSPROG OM RÆV

Når ræven har hentet hønen, henter den også kyllingerne.

Tyskland.

Hvis ræven endnu har tænder, går den ikke i kloster.

Bulgarien.

Ræven mærker ikke selv den stank, den efterlader.

Kina.

En gammel ræv går ikke i fælden.

Oldgræsk.

Til sidst finder alle ræve sammen hos garveren.

Frankrig.

Med ræv skal man ræv fange.

Peder Laale.

		2					3	
				4		5	1	
5		3		2		8		
	2					7		
7					3			
1			6					
2					9			
	5	4		3	6		9	
6		1			4			8

CITATER OM AMERIKA

De eneste fjender, som truer Amerika, er de hjemlige fjender: uvidenheden, overtroen og inkompetencen.

Elbert Hubbard.

Det politiske alternativ i Amerika nu er som at kurere kræft med hæfteplaster.

Shirley MacLaine.

Amerika er et land, som ikke ved, hvor det bevæger sig hen, men som er besluttet på at sætte hastighedsrekord for at nå der.

Laurence J. Peter.

Se flere annoncer på side 10

ANDST-TEKNIK
Gejsingvej 52 · 6600 Vejen · CVR 38961829
Tlf. +45 2264 4832 · mail: office@andstteknik.dk

- Certificeret kran service
- Alt i hydraulik
- Pumpe service
- Drejning- og fræsning
- Maskinreparation
- Smede arbejde

Andstkalenderen
Uge 45

2/11 - 2026 kl. 09.30
Gymnastik på Solhøj

2/11 - 2026 kl. 14.00
Kortspil på Solhøj

3/11 - 2026 kl. 13.00
IT-café med undervisning i telefon, PC og tablet

4/11 - 2026 kl. 13.00 - 15.00
Krolf på Solhøj

8/11 - 26 kl. 10.30
Gudstjeneste - 23. s.e.trinitatis

andst.info

AUI har også noget for dig!
Se de aktuelle tilbud på: www.aui.dk

Fodbold
Andy 41273835

Håndbold
Eline 20897126

Badminton
Susanne 23110324

Team Frivillig
Elly 28947195

Gymnastik, Jump, Fitness
Pernille 22880811

Outdoor - Walk, Fitness sommer
Susanne 23110324 og Elly 28947195

Event Andst/EANP
Frank 40342825, Susanne 23110324 og Gitte 30298582

Bestyrelsen: formand@aui.dk, naestformand@aui.dk, kasserer@aui.dk

• GRAFISK DESIGN • TRYKSAGER • SKILTE/BILDEKO
INDBYDELSER • SANGE • BORDKORT • PLAKATER M.M
"INTET ER FOR STORT ELLER FOR SMÅT"
Sus Design
DIN GRAFISKE PARTNER
Tlf. 5050 7483
sv@sus-design.dk
www.sus-design.dk

EL Kjeld
AUT. EL-INST. EHMSEN
Gamstvej 44 • 6600 Vejen
Tlf. 4045 5095

GADEBERG
Begravelsesforretning
Mennesket i centrum
Mette Gadeberg Tlf.: 20 32 11 44
Jesper Lykke Christensen Tlf.: 92 44 07 07
Nørregade 67, Vejen og Vestergade 1, Holsted.
www.gadeberg-bedemand.dk

Indleveringsfrister - avisen@andstavisen.dk tirsdag kl. 19 eller på papir efter forudgående aftale til én i udvalget - alt tydeligt mærket " Andst Avisen, afsender + evt. annoncestr." Udgiver: Andst Avisen, Oplag 624
Avisudvalg: Viggo K.4041-8206(Ansv. red./skriv/annonc), Rikke Ulbrandt Henriksen, 4082-6088 (formand),), Michael Andersen (Økonomi), 2026-8208, Tanit 5096-1788 (Faste annonc.), Bodil Mulvad 4031-8630 (www.Andst.info
Korrekturlæsning: Randy Johansen.